

פרשת קרח (תשפ"ב)

בקר וידע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו (ט"ז, ה')

עין ברש"י שמשה התכוון לדחותם עד הבקר שמא יחזרו בהם ואמר שעתה עת שכרות הוא לנו וצריכים אנו להמתין לבוקר. וצריך להבין למה אמר שעתה עת שכרות ולא אמר בסתם שכבר עבר זמן הקטורת, דזמן שכרות בוודאי הוא לאחר זמן קטורת של בין הערביים ומשה רצה שיבחר הקב"ה בין עדת קרח לאהרן ובניו על ידי הקטורת, ולמה הוצרך לומר שהוא עת שכרות. עוד קשה דלעיל (ט"ו, ג') כשאמרו עדת קרח אמר למשה מדוע תתנשאו על קהל ה' פירש רש"י שקרח ועדתו אמרו למשה רבינו שאם לקחת אתה מלכות לא היה לך לברר לאחר כהונה, דהיינו שטענת קרח ועדתו היה על מלכות וכהונה, אבל כאן פירש רש"י על וידע ה' את אשר לו זה עבודת הלויים, ואת הקדוש והקריב אליו זה הוא עבודת הכהנים. ולמה שינה משה בתשובתו לעדת קרח ממלכות וכהונה ללויה וכהונה.

והנה, בגמרא בסנהדרין (ק"ט, ב') איתא שאשת און בן פלת השפיעה עליו לעזוב את המחלוקת והצילתו מעדת קרח על ידי שנתנה לו יין לשתות עד שנרדם, וכשבאו עדת קרח לקחת אותו לא היה יכול לילך עמהם וניצל. ועיין במהר"ל בחידושי אגדות שעדת קרח היתה נחלקת לארבע קבוצות, ולכל קבוצה היתה סיבה אחרת שגרם להם למרוד. דתן ואבירם היה רשעים עזי נפש ובעלי מחלוקת שכל רצונם היה לחלוק על משה בכל עניין שהוא, החמשים ומאתים איש חלקו על משה רק משום שבקשו כהונה לעצמם, אך לא התנגדו לעצם מנהיגותו של משה רבינו, קרח גם כן ביקש כהונה לעצמו, אך בנוסף לזה הצטרף לדתן ואבירם מתוך קנאתו במשה ואהרן, ואון בן פלת לא היה עז פנים ובעל מחלוקת בטבעו, רק הצטרף למחלוקת משום שלא רצה שמשה ימשול עליו, ומשום כך היה קל לאשתו להשפיע עליו לעזוב את המחלוקת.

ולפי זה יובן למה אמר משה רבינו שימתין עד הבוקר מפני שהיא עת שכרות דאון בן פלת היה באמת שיכור ונרדם ביינו באותו הזמן ולא היה שם ביחד עם עדת קרח כשאמר משה רבינו בקר וידע ה' את אשר לו. ולפי זה מיושב גם כן למה שינה משה בתשובתו לעדת קרח ממלכות וכהונה ללויה וכהונה. דלפי המהר"ל, רק און בן פלת בא בטענה על משה רבינו שנטל מלכות לעצמו, אבל עיקר טענתם של קרח ועדתו היה על הכהונה, וממילא, כיון שראה משה שאון בן פלת לא היה שם, לא היה צריך לענות על טענתו בנוגע למלכות, ודיבר רק בנוגע לעבודת הכהנים ולויים. (ב.מ.)

פרשת קרח (תשפ"ב)

ויקח קרח (ט"ז, א')

פירש רש"י לקח עצמו לצד אחד, היינו שקרח רצה להביא ראיה מהקב"ה שהוא אחד, כמו שפירש רש"י לקמן (ט"ז, ו') שמשה רבינו אמר להם אנו אין לנו אלא ה' אחד, מזבח אחד וכהן גדול אחד, ואתם מאתים וחמשים איש מבקשים להיות כהנים גדולים. נמצא דמחלוקתם היה שמשה רבינו סבירא ליה שאי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד והם סברו שאפשר. והביא קרח ראיה מהקב"ה שהוא אחד מהא דכתיב בפרשת בראשית (א', ט"ז) ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים, שבראם כששניהם שוים, הרי דסבירא ליה שאפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד, ומשום זה בא בטענה למה עשה משה את אחיו לבדו כהן גדול.

ובזה נבין מה דאיתא במדרש דאמר שבכל יום רביעי מתאספין עדת קרח אצל מלך המשיח ואומרים לו מתי יבוא קץ הפלאות, מתי תעלינו, ואומר להם מלך המשיח לכו אצל האבות ושאלו אותם. וצריך להבין למה דוקא ביום רביעי, אך לדברינו ניחא, דביום רביעי נתלו שני המאורות בשוה, ומורה על צדקת טענתם שאפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד. אבל איתא במסכת חולין (ס', ב') שאחר שעשה הקב"ה את שני המאורות הגדולים אמרה הלבנה לפני הקב"ה אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד, אמר הקב"ה לכי ומעטי את עצמך, אמרה הלבנה לפי שאמרתי לפניך דבר הגון אמעיט את עצמי, פייסה הקב"ה שצדיקים יקראו בשמך, יעקב הקטן, שמואל הקטן, דוד הקטן. נמצא שאם נתן הקב"ה ללבנה פיוס הרי הסכים לדבריה שאי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד, ועל כן מתביישים עדת קרח ללכת אצל האבות שיש ראיה להיפך סברתם מיעקב אבינו שנקרא יעקב הקטן. ואפשר שזה גם כן הטעם למה לא הזכיר בקרח שהוא בן יעקב, שלא רצה להזכיר שמו של יעקב הקטן דמוכח ממנו היפך סברתם. (בן לאשרי)

אני לדודי